

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 325/2011-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Š., zastúpených advokátom JUDr. D. M., P., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 10 NcC 2/2011-277 z 10. marca 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Š. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. júla 2011 doručená sťažnosť Š. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpených advokátom JUDr. D. M., P., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej

len „krajský súd“) č. k. 10 NcC 2/2011-277 z 10. marca 2011 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“ alebo „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva: „*Na základe žalobného návrhu JUDr. I. R. proti Š., sa na OS Košice I vedie pod sp. zn. 24 C 236/2009 súdne konanie o ochranu osobnosti.*

Na pojednávaní 14. 2. 2011 vzniesol žalobca – sťažovateľ – námietku zaujatosti konajúcej sudkyne Mgr. Z. Č... “

Z námietky zaujatosti vyplýva, že sťažovateľ nemá žiadnu vedomosť o tom, že Mgr. Z. Č. je zákonnou sudkyňou vo veci vedenej Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 24 C 236/2009, pretože mu nebolo doručené oznámenie súdu o tejto skutočnosti, pričom námietku zaujatosti napriek tejto skutočnosti podáva a odôvodňuje ju tým, že zákonná sudkyňa vymedzila na pojednávaní konanom 14. februára 2011 ako tvrdenia, ktoré bude posudzovať z hľadiska práva na ochranu osobnosti iné, ako tie, ktoré ako difamačné vymedzila vo svojej žalobe a na pojednávaní konanom 4. októbra 2010 žalobkyňa, pričom k týmto tvrdeniam žiadala od účastníkov aj listinné dôkazy. Ďalej sťažovateľ v námietke zaujatosti poukazuje na to, že zákonná sudkyňa napriek vznesenej námietke zaujatosti odročila pojednávanie na určitý termín, čím dopredu naznačila, že o námietke rozhodne tak, že ju nepredloží odvolaciemu súdu.

Ďalšími dôvodmi podanej námietky zaujatosti boli tieto tvrdenia sťažovateľa: «*Po doručení zápisnice z... pojednávania zistil žalovaný... že sudkyňa nezaprotokovala do... zápisnice otázku právneho zástupcu žalovaného svedkovi JUDr. R. a jeho odpoveď na ňu...*

Dôkazom vzťahu sudkyne Mgr. Z. Č. k žalobkyni je aj to, že osobne poznala jej manžela – svedka JUDr. J. R. pred pojednávaním konaným dňa 14. 2. 2011. V tento deň, bezprostredne po vstupe sudkyne do pojednávacej miestnosti táto totiž uviedla, že pristúpi k výsluchu svedka JUDr. R., ktorý je osobne prítomný, hoci tento svedok ešte ani nebol v pojednávacej miestnosti a preto ani zákonným spôsobom nemohla sudkyňa overiť jeho totožnosť a tak vedieť že je naozaj prítomný...

Z uvedeného vyplýva len jeden možný záver a to ten, že sudkyňa pozná osobne manžela žalobkyne a preto nepotrebovala na overenie jeho totožnosti a zistenie jeho prítomnosť jeho poznanie podľa občianskeho preukazu či iných osobných dokladov.

Z vyššie uvedených skutočností je preukázaný vzťah sudkyne Mgr. Z. Č. k žalobkyňi tým že:

- namiesto žalobkyne a v jej prospech, teda v prospech jedného účastníka konania hľadala a našla iné časti podnetu žalovaného z 28. 11. 2008, ktoré nie sú predmetom tohto súdneho konania, ktoré považuje sama sudkyňa za difamačné a žiada žalovaného, aby k nim predložil dôkazy pravdy, hoci sama žalobkyňa tieto sudkyňou nájdené časti podnetu žalovaného z 28. 11. 2008 nepovažovala a v žalobe neoznačila ako difamačný zásah žalovaného a preto nie sú predmetom súdneho konania. Týmto sa súdne konanie vedené sudkyňou Mrg. Z. Č. nejaví navonok ako objektívne a nestranné a aj podľa rozhodnutia NS SR č. 58/2002 je už toto dôvodom na vylúčenie tejto sudkyne,

- sudkyňa tak urobila prostredníctvom nesprávnej aplikácie ust. § 118 a 120 O. s. p., keď s odkazom na ne nepoučovala a nevyzývala žalovaného na predkladanie dôkazov k tvrdeniam žalovaného /„svojim tvrdeniam“/ v tomto súdnom konaní, ale k tvrdeniam, ktoré neboli predmetom tohto súdneho konania, ale boli uvedené len v podnete žalovaného z 28. 11. 2008 a ktoré sama žalobkyňa v tomto konaní ani neoznačila ako difamačný zásah a nežiadala za ne satisfakciu.

Touto nesprávnou aplikáciou uvedených ustanovení O. s. p. znevýhodnila žalovaného tak, že ho postavila do horšej dôkaznej situácie v ktorej by bez vyššie uvedeného konania sudkyne nebol, t. j. že ho núti predkladať dôkazy na preukázanie pravdivosti tvrdení vo vzťahu k 68 plnomocenstvám, ktoré nie sú predmetom tohto konania /I. ÚS 59/00/, hoci vo vzťahu k žalobkyňou samou označeným vyjadreniam žalovaného nemal žalovaný dôkaz pravdy, lebo išlo o hodnotiaci úsudok.»

O námietke zaujatosti rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju zamietol.

Podľa sťažovateľa „... Krajský súd v Košiciach svojím rozhodnutím porušil základné právo sťažovateľa na prejednanie veci nestranným sudcom zaručené mu citovanými ustanoveniami Ústavy a Dohovoru.“.

Toto svoje tvrdenie sťažovateľ odôvodňuje tým, že konanie zákonnej sudkyne, ktorým «„poučila“ účastníkov, ktoré časti podnetu sťažovateľa na žalobkyňu podaného Slovenskej advokátskej komore, považuje ona – sudkyňa – za tie, ktoré bude – ona sudkyňa – v tomto súdnom konaní skúmať ako zásah do osobnostných práv žalobkyne a že vyzvala žalovaného predložiť na túto ňou vybranú časť podnetu dôkaz pravdy...

odvolací súd skutkovo nesprávne označil za „...protokoláciu textu žaloby...“ a právne ho vyhodnotil len ako „procesný postup sudcu, ktorý podľa § 14 ods. 3 O. s. p. nie je dôvodom na vylúčenie sudcu...

Podľa názoru sťažovateľa sa všeobecný súd takouto aplikáciou ust. § 14 ods. 3 O. s. p. „... dopustil presne toho, čo ústavný súd aj odborná literatúra... všeobecným súdom dlhodobo vyčítajú, t. j. neštandardného formalistického a rozporuplného rozhodnutia o námietke zaujatosti sudkyne, s tendenciami k pozitívnoprávnemu prístupu a nie k prirodzenoprávnemu a s tendenciami reštriktívneho výkladu ust. § 14 a nasl. O. s. p. vo svetle ústavného imperatívu práva na spravodlivý proces...

Zmyslom interpretácie práva /právných noriem/ je totiž „rekonštrukcia myšlienky obsiahnutej v zákone“ /pozri P. Holländer: *Filosofie práva*, Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeňěk, s. r. o., str. 224/ a v tomto zmysle je nepochybne základnou myšlienkou tu relevantného ust. § 14 Ods. 1 O. s. p. v spojení s myšlienkou ust. čl. 46 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru to že možná pochybnosť o nezaujatosti sudcu vylučuje sudcu z konania a rozhodovania o veci. Ústavne konformné interpretovanie existencie „možnej pochybnosti“ vylučuje potrebu jednoznačného preukázania jej existencie, lebo to vylúčená samotná podstata pojmu pochybnosť, ktorý je opakom jednoznačnosti.

Aj právnenému laikovi musí byť zrejmé, že keď sudkyňa Mgr. Č. sama z vlastnej iniciatívy vybrala z predmetného podnetu sťažovateľa podaného na žalobkyňu Slovenskej advokátskej komore /SAK/ inú jeho časť ako sama žalobkyňa a tento ide preskúmavať ako difamačný zásah a vyzvala žalovaného predložiť k nemu dôkaz pravdy, tak tu nejde o „procesný postup sudkyne“ ale vecný zásah sudkyne do predmetu konania...

Je nepochybne v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, aby odvolací súd označil vecnú zmenu predmetu konania vykonanú z vlastnej vôle /čiže svojvôle/ sudkyňou tak, že sudkyňa z vlastnej iniciatívy nahradila difamačný zásah vymedzený žalobkyňou v žalobnom petite iným difamačným zásahom, ktorý vyhládala sama sudkyňa a takúto vecnú zmenu spočívajúce v zmene difamačného zásahu sudkyňou z vlastnej iniciatívy označil iba za jej „procesný postup“ a z tohto dôvodu námietke zaujatosti nevyhovet. Takáto „rekonštrukcia myšlienky obsiahnutej v zákone“ /pozri vyššie/ krajským súdom je nielen nezákonná ale aj ústavne nekonformná...

Odvolaciemu súdu však stačilo na to, aby uveril sudkyňi, že „subjektívne“ zaujatá nie je, jej strohé vyjadrenie že nemá žiaden pomer k veci, účastníkom ani k ich zástupcom. Takéto formálne a bezobsažné vyjadrenie však vo svetle objektívne preukázaného konania sudkyne popísaného vyššie nielenže neobstojí, ale sa javí ako nepravdivé, prinajmenšom nepresvedčivé a vzbudzujúce pochybnosti o jej nezaujatosti; pričom samotná existencia „pochybností o nezaujatosti“ je podľa jednoznačného normatívneho textu ust. § 14 ods. 1 O. s. p. /pozri I. ÚS 338/2006 o interpretácii a aplikácii právnej normy s jednoznačným normatívnym textom/ zákonným dôvodom na vylúčenie sudcu.

Bolo preto povinnosťou odvolacieho súdu prinajmenšom, preskúmať toto suché, dôkazné bezobsažné a bezvýznamné vyjadrenie sudkyne, bez výpovednej dôkaznej hodnoty z hľadiska jej vyššie uvedeného konania, ktorého sa objektívne preukázateľne dopustila a ktoré bolo dôvodom vznesenia námietky jej zaujatosti, t. j. spýtať sa jej napr.:

- prečo vyhládávala za žalobkyňu z podnetu žalovaného iné časti ako difamačné*
- čo ju k tomu viedlo*
- prečo sa nezaoberala žalobkyňou samou v žalobnom petite vymedzenými difamačnými zásahmi*
- ako vysvetlí fakt, že poznala manžela žalobkyne pred pojednávacou miestnosťou bez toho, aby sa tento preukázal osobnými dokladmi*
- prečo neprotokolovala všetky časti výpovede svedka – manžela žalobkyne, atď.*

Keďže tak odvolací súd neurobil, tak subjektívnu zaujatosť tejto sudkyne vôbec neskúmal – nepreveroval – a teda sa námietkou zaujatosti z tohto hľadiska vecne nezaoberala, čo z ústavného hľadiska možno považovať za „denegatio iustitiae“.

Pritom podľa jednoznačného normatívneho textu ust. § 14 ods. 1 O. s. p. /pozri I. ÚS 338/2006/ „... Sudcovia sú vylúčení ak... možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti“, stačia tieto samotné pochybnosti na vyslovenie zaujatosti tejto sudkyne.

Preto je aj odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu úplne povrchné a nedostatočné a tým aj nepresvedčivé a preto v rozpore aj s ust. § 157 ods. 2, poslednou vetou O. s. p., pričom právo účastníka na riadne odôvodnenie rozhodnutia súdu je podľa judikatúry ústavného súdu jedným z imanentných atribútov základného práva na spravodlivý proces a jednak povinnosťou súdu danou mu ust. čl. 2 ods. 2 Ústavy SR...

Následne sa odvolací súd dopustil aj ďalšieho vecného pochybenia, keď protokoláciu časti podnetu žalovaného na žalobkyňu z 28. 11. 2008 do zápisnice na pojednávaní 14. 2. 2011 nesprávne označil za „protokoláciu textu žaloby“ /str. 3 predposledný odsek rozhodnutia/; a keďže podľa neho išlo iba o nesprávnu protokoláciu textu žaloby sudkyňou, tak je to len jej procesné pochybenie, čo nie je dôvod zaujatosti...

Navonok spravodlivé /must be seen to be done/ sa nemôže javiť v zmysle vyššie uvedenej zásady „Justice must not only be done, it must be seen to be done“ ani konanie tejto sudkyne na pojednávaní 14. 2. 2011, ktoré je v zjavnom /príkrom/ rozpore s ust. § 118a O. s. p. ktoré ustanovenie má povahu lex specialis vo vzťahu k difamačným žalobám...

Pojednávania 14. 2. 2011 bolo však už 4. pojednávaním v predmetnej vec, nie prvým, ako to vyžaduje vyššie uvedené ustanovenie, preto na ňom už sudkyňa nemalo právo poučovať podľa ust. § 118a ods. 3 O. s. p. a ani žalobkyňa právo /možnosť/ meniť rozhodujúce skutočnosti o veci samej – t. j. ktorú časť podania žalovaného na SAK považuje za difamačnú a ani označovať dôkazy na preukazovanie týchto nových tvrdení...

Rovnako nemožno považovať za správny záver odvolacieho súdu, že je iba vadným procesný postup sudkyne to, že 14. 2. 2011 vstúpila do pojednávacej miestnosti pred otvorením pojednávania s tým, že pristúpi k výsluchu svedka Ing. R. – manžela žalobkyne, ktorý je prítomný pred pojednávacou miestnosťou. V tejto súvislosti odvolací súd považoval za nesprávny procesný postup sudkyne to, že zisťovala totožnosť tohto svedka pred pojednávacou miestnosťou.

Takýto záver je jednak v rozpore s obsahom zápisnice z tohto pojednávania, ktorá zachycuje postup tejto sudkyne a jednak je vecne a logicky nemožný...

Vec sa má jednoducho tak, že sudkyňa manžela žalobkyne pred pojednávacou miestnosťou videla a vedela kto to je...

Už táto skutočnosť sama o sebe nutne vzbudzuje pochybnosť žalovaného v tom smere, že keď sudkyňa osobne pozná manžela žalobkyne, tak odkiaľ ho pozná, akého druhu je táto známosť, či to môže ovplyvniť konanie a rozhodovanie o veci a pod. Len tak by bolo možné zistiť, či táto skutočnosť predstavuje na strane sudkyňa „kvalifikovaný pomer“, o ktorom sa bez bližšieho vysvetlenia iba zmieňuje odvolací súd. Ani toto však odvolací súd nezisťovala a tak táto pochybnosť zostala neodstránená a je preto podľa jednoznačného normatívneho textu ust. § 14 ods. 1 OZ pri jeho ústavne konformnej interpretácii v súlade s čl. 152 ods. 4 Ústavy SR dôvodom na vylúčenie sudkyne.

Keď Krajský súd v Košiciach posúdil uvedené konanie sudkyne Mgr. Č. len ako jej nesprávny procesný postup a z tohto dôvodu námietke zaujatosti vznesenej žalovaným – sťažovateľom – voči tejto sudkyňi, je jeho konanie aj nespravodlivé, čím porušil aj právo sťažovateľa na spravodlivý proces.»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1/ Základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces a na prejednanie jeho veci nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach 10 NcC 2/2011-277 z 10. marca 2011 porušené bolo.

2/ Rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach z 10. 3. 2011, č. k.10 NcC 2/2011-277 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

3/ Krajský súd v Košiciach je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 314,18 € /2 krát po 123,50 € – § 11 ods. 3 Vyhl. 655/2004 + 2 x paušál po 7,41 € – § 16 ods. 3 Vyhl. 655/2004 + DPH 20 % 52,26 € – § 18 ods. 3 vyhl. 655/2004/ do 30 dní od doručenia tohto rozhodnutia na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. D. M., advokáta...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namietal porušenie označeného základného a iného práva uznesením krajského súdu. Týmto uznesením, ako už bolo uvedené, rozhodol krajský súd o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 24 C 236/2009 o nevyhlúčení zákonnej sudkyne z jej prerokúvania a rozhodovania.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uvádza: „Žalovaný predovšetkým namietal, že nemá vedomosť o tom, že by sa uvedená sudkyňa stala zákonnou sudkyňou v prejednávanej veci, pretože mu nebolo doručené oznámenie súdu o tejto skutočnosti.

Ďalej žalovaný namieta, že konajúca sudkyňa v zápisnici o pojednávaní dňa 4. 10. 2010 vymedzila ako tvrdenia, ktoré bude posudzovať z hľadiska práva na ochranu osobnosti, netotožné ako tie, ktoré ako difamačné tvrdenia vymedzila vo svojej žalobe žalobkyňa. Takéto konanie považuje žalovaný za arbitrárne – svojvoľné a z hľadiska zákona nezákonné. Ďalej sa žalovanému súdne konanie nejaví navonok ako objektívne a nestranné tým, že na pojednávaní 14. 2. 2011 sudkyňa z vlastnej iniciatívy našla namiesto žalobkyne inú časť textu podnetu žalovaného obsahujúcu iné tvrdenia, ako sú tie, ktoré označila ako difamačné žalobkyňa sama, v tomto smere začala sudkyňa aj vykonávať dokazovanie tým, že žiada od účastníkov listinné dôkazy k týmto tvrdeniam. Sudkyňa tiež upozornila žalovaného, že sa mení jeho dôkazná pozícia a je zaťažený dôkazom pravdy vo vzťahu k plnomocenstvám z priestupkového konania, teda k skutočnostiam, o ktorých žalobkyňa netvrdila, že sú difamujúcim zásahom a neboli predmetom konania. Týmto konaním sudkyne sa navonok konanie javí ako nie objektívne a nie nestranné. Na tom istom pojednávaní sudkyňa napriek vznesenej námietke zaujatosti odročila pojednávanie na určitý termín, čo žalovaný považuje za prejudikovanie konania v tom, že námietku nepredloží odvolaciemu súdu. Sudkyňa nezaprotokovala do zápisnice otázku právneho zástupcu žalovaného svedkovi JUDr. R. a odpoveď na ňu. Takéto jednanie sudkyne vzbudzuje dôvodné pochybnosti o jej nezaujatosti. Žalovaný ďalej tiež poukazuje na to, že konajúca sudkyňa na dosiahnutie výhody pre žalobkyňu vyložila nesprávne ust. § 118 a § 120 O. s. p. v neprospech žalovaného. Žalovaný tiež tvrdí, že konajúca sudkyňa osobne poznala manžela žalobkyne, svedka JUDr. J. R., pred pojednávaním konaným 14. 2. 2011, čo vyvodzuje

z toho, že uviedla na pojednávaní, že pristúpi k výsluchu svedka JUDr. R., ktorý je osobne prítomný, hoci tento svedok nebol v pojednávacej miestnosti a preto sudkyňa nemohla zákonným spôsobom overiť jeho totožnosť. Vzhľadom na tieto okolnosti navrhuje, aby nadriadený súd rozhodol, že sudkyňa Okresného súdu Košice I. Mgr. Z. Č. je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci, prejednávanej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 24C 236/2009...

Predpokladom pre vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania veci je určitý kvalifikovaný pomer k veci alebo kvalifikovaný pomer k účastníkom konania alebo k ich zástupcom za predpokladu, že tieto okolnosti by mohli viesť k pochybnostiam o nezaujatosti sudcu v konkrétnom prípade. Citované ustanovenie predpokladá taký vzťah osobného záujmu sudcu vo veci alebo k účastníkom, prípadne ich zástupcom, že by tento i pri všetkej snahe o nezaujatosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny postoj k veci.

Existenciu zaujatosti sudcu možno vyvodit' len z konkrétneho pomeru k veci, k účastníkom konania alebo k zástupcom. Nestrannosť sudcu má dva aspekty, a to jednak subjektívny, pri ktorom je nestrannosť sudcu daná nedostatkom jeho vnútorného psychického vzťahu k prejednávanej veci a na druhej strane objektívny, spočívajúci v neexistencii okolností, ktoré by mohli viesť k pochybnostiam o tom, že sudca takýto vzťah k veci, k účastníkom, alebo k zástupcom nenadobudol. Za nezaujatého z hľadiska subjektívneho je potrebné považovať takého sudcu, ktorý je vo vzťahu k prejednávanej veci, k účastníkom, alebo zástupcom neutrálny, nemá k nim žiadne predsudky, účastníci sú v jeho očiach úplne rovní a k právnemu vzťahu, ktorý rieši, nezískal vzťah predtým, než mu bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie.

Konajúca sudkyňa vo veci podala písomné vyjadrenie, že nemá žiaden pomer k veci, k účastníkom konania, ani k ich zástupcom, to znamená, že zo subjektívneho hľadiska tu nie sú dôvody pre jej vylúčenie. Vzhľadom na túto skutočnosť nadriadený súd skúmal, či sú tu také pochybnosti, ktoré sú objektívne spôsobilé vyvolať pochybnosť o nezaujatosti sudkyne. V tomto smere je nadriadený súd pri rozhodovaní o námietke zaujatosti viazaný obsahom písomnej námietky zaujatosti.

Námietka žalovaného spočívajúca v tom, že má pochybnosť o skutočnosti, či Mgr. Z. Č. je zákonnou sudkyňou vo veci, nie je dôvodná, pretože v spise na čl. 25 sa nachádza

potvrdenie Okresného súdu Košice I o pridelení veci na rozhodnutie Mgr. Z. Č. Nahliadnutím do spisu mal žalovaný možnosť s týmto sa oboznámiť.

Ďalšia podstatná časť námietok vo vzťahu k tvrdenej zaujatosti sudkyne vychádza z procesného postupu sudkyne na pojednávaní, pričom procesný postup sudcu nie je dôvodom na vylúčenie sudcu podľa § 14 ods. 3 O. s. p.. K týmto námietkam je možné priradiť námietku ohľadom protokolácie textu žaloby do zápisnice o pojednávaní, odročenie pojednávania po vznesení námietky zaujatosti na určitý termín, údajnú zmenu dôkazného postavenia žalovaného, ako aj postup pri zisťovaní totožnosti svedka.

Krajský súd v Košiciach považuje za potrebné uviesť, že otázka dôkazného bremena a vyhodnotenie tej skutočnosti, ktorého účastníka dôkazné bremeno zaťažuje a v akom rozsahu, ako aj to, či účastník konania dôkazné bremeno uniesol alebo nie, je vecou posudzovania a hodnotenia dôkazov podľa § 132 a nasl. O. s. p., ktoré predchádza rozhodnutiu vo veci samej.

Otázka dôkazného bremena a povinnosti tvrdenia môže byť aj obsahom prieskumu v rámci prieskumu konania a opravných prostriedkoch.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti nadriadený súd skonštatoval, že dôvody, uvedené v námietke zaujatosti nie sú takej povahy, aby boli dôvodom pre vylúčenie konajúcej sudkyne z pojednávania a rozhodovania veci.“

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho pojednávania pre zaujatosť v zmysle ustanovení § 14 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Obsahom základného práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (t. j. samotného sudcu, ktorý podal takýto návrh podľa § 15 OSP, resp. účastníka súdneho konania, ktorý podal návrh podľa § 15a ods. 1 OSP) a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho pojednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na pojednanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho pojednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (napr. I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy vykonávajú súdnicstvo nezávislé a nestranné sudy. Základom nezávislosti a nestrannosti súdu je docieľiť právnu istotu, že práve sudy sú tými orgánmi štátu, ktoré poskytnú účinnú a nespochybniteľnú ochranu práva. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem jeho nezávislosti je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a k účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo). Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Ústavný súd sa s citovaným odôvodnením uznesenia krajského súdu v celom rozsahu stotožňuje.

Rozsiahle tvrdenia sťažovateľa, že tvrdenia zákonnej sudkyne, že bude skúmať ako zásah do osobnostných práv žalobkyne iné tvrdenia sťažovateľa ako tie, ktoré uviedla žalobkyňa v žalobe, hodnotí ústavný súd rovnako ako krajský súd ako postup sudcu v konaní o prejednávanej veci, ktorý v zmysle § 14 ods. 3 OSP nie je dôvodom na vylúčenie sudcu.

Vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa, že zákonná sudkyňa na pojednávaní konanom 14. februára 2011 neprotokolovala všetky otázky a odpovede na svedka, ústavný súd poukazuje na ustanovenie § 40 ods. 3 OSP, z ktorého vyplýva právo účastníka konania

namietat' proti zneniu zápisnice. V súlade s týmto ustanovením mal sťažovateľ možnosť už v priebehu pojednávania namietat' nedostatok v protokolácii zápisnice, ktorého sa podľa sťažovateľa mala zákonná sudkyňa dopustiť. Aj takýto postup súdu, ak by aj bolo zistené, že skutočne nebola otázka a odpoveď svedka zaprotokolovaná, nemožno hodnotiť ináč ako postup súdu podľa § 14 ods. 3 OSP.

Čo sa týka tvrdenia sťažovateľa, že zákonná sudkyňa pozná svedka – manžela žalobkyne, čo má byť dôvodom na jej vylúčenie z prejednávanej veci, ústavný súd uvádza, že v namietanom prípade zákonná sudkyňa uviedla, že sa necíti byť zaujatá, keďže je bez vzťahu k prerokúvanej veci, účastníkom konania, ako aj k zástupcovi sťažovateľa. Vnútorne pocity sudcu o svojej nestrannosti a nezávislosti treba akceptovať a predpokladať, pokiaľ sa nepreukáže opak, že nezakladajú dôvod jeho zaujatosti. Z objektívneho hľadiska sa však sťažovateľ snažil spochybniť nestrannosť zákonnej sudkyne, avšak skutočnosti, ktoré sťažovateľ v námietke zaujatosti uvádza, nemôžu postačovať podľa názoru ústavného súdu na založenie pochybnosti o nezaujatosti zákonnej sudkyne k prerokúvanej veci, účastníkom konania ani k ich zástupcom.

Ústavný súd taktiež v celom rozsahu súhlasí s názorom krajského súdu, že otázka tvrdenia, dôkazov a dôkazného bremena môže byť predmetom prípadného odvolacieho konania. To sa týka tiež hodnotenia dôkazov vo vzťahu k povinnosti účastníkov označiť dôkaz na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do skončenia prvého pojednávania v zmysle § 118a OSP.

K vylúčeniu sudcu z prerokúvania a rozhodovania veci môže dôjsť aj pri zohľadnení sťažovateľom akcentovanej tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne. Analýza skutočností uvádzaných sťažovateľom v námietke zaujatosti vznesenej proti zákonnej sudkyňi v označenej právnej veci vedenej okresným súdom a v sťažnosti podľa čl. 127 ústavy však podľa názoru ústavného súdu v danom prípade prijatie takéhoto záveru neumožňuje.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Vzhľadom na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ústavný súd konštatuje, že namietané uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, a zároveň považuje právny názor krajského súdu za legitímny a akceptovateľný. Ústavný súd nezistil, že by uzneseniu krajského bolo možné vyčítať jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu zákonných ustanovení, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti uzavrel, že skutkové alebo právne závery krajského súdu nemožno kvalifikovať

ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru.

Takto koncipované odôvodnenie dalo odpoveď na skutkovú a právnu podstatu sťažovateľom podaného návrhu na vylúčenie zákonnej sudkyne okresného súdu, a preto jeho obsah neosvedčuje okolnosti naznačujúce príčinnú súvislosť s možným sťažovateľom namietaným porušením jeho označených práv.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03). Ústavný súd je toho názoru, že aj keď argumenty sťažovateľa nie sú nezávažné, nie sú ani zásadné pre jeho rozhodnutie.

Z rozhodovacej činnosti ESLP v spojitosti s čl. 6 ods. 1 dohovoru tiež vyplýva, že súd, ktorý prejednáva námietku účastníka konania o zaujatosti sudcu, nerozhoduje o merite veci (sťažnosť č. 19231/91, rozhodnutie z 9. januára 1995). Jeho rozhodnutie sa týka len zloženia súdu, ktoré nie je „občianskoprávneho charakteru“ v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože ide o právo procesné. Pokiaľ by malo zloženie súdu vplyv na hlavné konanie a rozhodnutie na ňom prijímané, je potrebné pripomenúť, že podstata konania sa musí priamo týkať práv a záväzkov súkromného charakteru (Ringeisen vs. Rakúsko, rozsudok zo

16. júla 1971, séria A, č. 13), čo v konaní o námietke zaujatosti sudcu nemožno tvrdiť (sťažnosť č. 58751/00, rozhodnutie z 11. decembra 2003).

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi označeným uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2011